

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Quid primus homo peccando appetierit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ 4 Præter. Super illud 1. ad Timo. 2. Mulier seducta in prauaricatione fuit, dicit gl. * Hanc seductionem appellauit proprie Apostolus, per quam id quod suadebatur, cum falsum esset, verum putatum est. s. q. Deus lignum illud ideo tangere prohibuit, q. sciebat eos, si tetigissent, uelut Deos futuros, tanquam eis diuinitate inuideret, qui eos homines fecerat: sed hoc credere pertinet ad infidelitatem, ergo primum peccatum hominis fuit infidelitas, & non superbia.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccle. 10. Initium omnis peccati superbia: sed peccatum primi hominis est initium omnis peccati, s. m. illud Ro. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit: ergo primum peccatum hominis fuit superbia.

RESPON. Dicendum q. ad unum peccatum multi motus concurrere possunt, inter quos ille habet rationem primi peccati, in quo prius inordinatio inuenitur. Manifestum est autem, q. primo inuenitur inordinatio in motu interiori animæ, q. in actu exteriori corporis: quia ut Aug. dicit in 1. * de ciui. Dei. Non omittitur corporis sanctitas manente animæ sanctitate. Inter motus autem interiores prius mouetur appetitus in finem, q. in id quod queritur p. finem: & ideo ibi fuit primum peccatum hominis, ubi potuit esse primus appetitus inordinati finis. Sic autem homo erat in statu innocentie institutus, ut nulla esset rebellio carnis ad spiritum. Vnde non potuit esse prima inordinatio appetitus humani ex hoc, q. appetierit aliquod sensibile bonum, in quod carnis concupiscentia tendit præter ordinem rationis. Relinquitur igitur, q. prima inordinatio appetitus humani fuit ex hoc, q. aliquod bonum spirituale inordinate appetiit. Non autem inordinate appetiuit appetendo id secundum suam mensuram ex diuina regula præstitutam. Vnde relinquitur, quod primum peccatum hominis fuit in hoc, q. appetiit quoddam spirituale bonum supra suam mensuram, quod pertinet ad superbiam. Vnde manifestum est, quod peccatum primi hominis fuit superbia.

AD PRIMUM ergo dicendum, q. hoc q. homo non obediit diuino præcepto, non fuit propter se ab eo uolunt, quia hoc non posset contingere, nisi præsupposita inordinatione uoluntatis. Relinquitur ergo, q. uoluerit propter aliquid aliud. Primum autem quod inordinate uoluit, fuit propria excellentia: & ideo inobedientia in eo causata fuit ex superbia. Et hoc est quod August. * dicit ad Otosium, quod homo elatus superbia suasioni serpentis obediens, præcepta Dei contempnit.

AD SECUNDUM dicendum, q. in peccato primorum parentum etiam gula locum habuit. D. n. Genes. 3. Vidit mulier, q. lignum esset bonum ad uescendum & pulchrum oculis, aspectusq. delectabile, & talit de fructu eius, & comedit. Non tamen ipsa bonitas, & pulchritudo cibi fuit primum motiuum ad peccatum, sed potius uisio serpentis, qui dixit. Aperientur oculi uestri, & eritis sicut dii: quod appetendo, superbiam mulier incurrit: & ideo peccatum gula deriuatum est ex peccato superbiae.

AD TERTIUM dicendum, quod appetitus scientie causatus fuit in primis parentibus ex inordinato appetitu excellentie: unde & in uerbis serpentis præmittitur, Eritis sicut dii, & postea subditur, Scientes bonum & malum.

AD QUARTUM dicendum, q. sicut Aug. dicit 1. sup. Gen. ad literam. Verbis serpentis mulier non crederet a bona atque utili re diuinitus se fuisse phibitos,

nisi iam inesset menti amor, ille prope & quadam de se superbia præsumptio sic intelligendum, quasi superbia præsumptionem serpentis: sed quia statim post peccatum est, ut crederet uerū esse quod dicitur.

ARTICVLVS II.
Vtrum superbia primi hominis fuerit hoc, quod appetit diuinam similitudinem.

AD SECUNDUM sic procedit. Videtur, quod superbia primi hominis non fuerit in hoc, q. appetierit diuinam similitudinem. Nullus enim peccat appetendo id, quod sibi competit secundum suam naturam: sed similitudo Deo competit homini secundum suam naturam, dicitur enim Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ergo non peccauit diuinam similitudinem appetendo.

¶ 2 Præter. In hoc uidetur homo diuinam similitudinem appetisse, ut scientia boni, & mali potiret hoc enim etia serpente suggeste batur. Eritis sicut dii scientes bonum & malum: sed appetitus scientie est homini naturalis, secundum illud Philol. in princ. Metaphys. Omnes homines natura scire desiderant, ergo non peccauit appetendo diuinam similitudinem.

¶ 3 Præ. Nullus sapiens eligit id, quod est impossibile, primum autem homo sapientia præditus erat, s. m. illud Eccle. 17. Disciplina intellectus repleuit illos. Cum ergo omne peccatum consistat in appetitu deliberato, qui est electio, q. primus homo non peccauit appetendo aliquid impossibile, sed impossibile est esse hominem similem Deo, s. m. illud Exodus 19. Quis similis tui in fortibus. Dicit ergo primus homo non peccauit appetendo diuinam similitudinem.

SED CONTRA est, q. super illud Psal. 68. Que non rapuit, tunc conluebam, dicit Aug. * Adā & Eua rapere uoluerunt diuinitatem, & perdidit felicitatem.

RESPON. Dicendum, q. dicitur est similitudo. Vna omnimode æquiparantia: & hanc similitudinem primi parentes non appetierunt, quia talis similitudo ad Deum non cadit in apprehensione, præcepta sapientis. Alia autem est similitudo imitationis, qualis possibilis est creaturae ad Deum, in quantum uidelicet participat aliqd. de similitudine ipsius s. m. suum modum. Dionysius dicit in 9. * capit. de diu. no. Est similia sunt Deo, & dissimilia.

Est Aug. 21. super Gen. 2. 42. a med. tomo 3.

Lib. 1. ca. 18. a med. to. 5.

In dialogo 65. q. ad Otosium: q. 4. ante med. t. 4.

Lib. 11. c. 30. circa mediu tomo 3.

ARTICVLVS III.

Vtrum peccatum primorum parentum fuerit ceteris grauius.

Super Quaestio. centesima sexagesima. tertia articulum tertium.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum primorum parentum fuerit ceteris grauius. Dicitur enim Aug. 14. * de ciui. Dei. Magna fuit in peccando iniquitas, ubi tanta fuit in non peccando facilitas: sed primi parentes maximam habuerunt facultatem ad non peccandum, quia nihil habebant intrinsecus, quod eos ad peccandum impelleret. ergo peccatum primorum parentum fuit ceteris grauius.

¶ 2 Præ. Pœna proportionatur culpæ: sed peccatum primorum parentum grauissimè est punitum, quia per ipsum mors introiuit in hunc mundum, vt Apostolus dicit ad Roma. 5. ergo peccatum illud fuit grauius ceteris peccatis.

¶ 3 Præ. Primum in quolibet genere, videtur esse maximum, ut dicitur in 2. * Metaphysica: sed peccatum primorum parentum fuit primum inter alia peccata hominum. ergo fuit maximum.

SED CONTRA est, quod Origenes * dicit, Non arbitror, quod aliquis ex his qui in summo perfectoque consistereint gradu, ad subitum euacuetur, aut decidat, sed paulatim, & per artes desuere eum necesse est: sed primi parentes in summo perfectoque gradu consistebant. non ergo eorum primum peccatum fuit maximum omnium peccatorum.

RESPON. Dicendum, quod duplex grauitas in peccato attendi potest. Vna quidem, ex ipsa specie peccati: sicut dicimus adulterium esse grauius peccatum simplici fornicatione. Alia autem est grauitas peccati, quæ attenditur secundum aliquam circumstantiam loci, vel personæ, aut temporis. Prima autem grauitas essentialior est peccato, & principalior: vnde secundum eam magis peccatum dicitur graue, quam secundum aliam. Dicendum est igitur, quod peccatum primi hominis non fuit grauius omnibus alijs peccatis humanis secundum speciem peccati. Et si enim superbia secundum suum genus habeat quandam excellentiam inter alia peccata, maior tamen est superbia, qua quis Deum negat vel blasphematur, quam superbia, qua quis inordinate diuinam similitudinè appetit: qualis fuit superbia primorum parentum, vt dictum est. * Sed secundum conditionem personarum peccantium, peccatum illud habuit maximam grauitatem propter perfectionem status ipsorum. Et ideo dicendum est, quod illud peccatum fuit quidem secundum quid grauissimum, non tamen simpliciter.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa ratio procedit de grauitate peccati ex circumstantia peccatis. AD SECYNDVM dicendum, quod magnitudo peccati, quæ consecuta est illud primum peccatum, non correspondet ei secundum quantitatem propriæ speciei, sed in quantum fuit primum: quia ex hoc interrupta est innocentia primi status, qua subtracta, deordinata est tota natura humana.

AD TERTIVM dicendum, quod in his quæ sunt per se ordinata, oportet id quod est primum, esse maximum. Secunda Secundæ S. Tho. EEE 3 mum.

¶ N art. 3. aduerte, quod author oino deprimere uolens peccatum primi hominis, vt non concedat quod sit etiam ex parte auersionis grauisimū, quia est superbia. affert superbiam negat Deum: ubi duo uita in uno actu claudit. I. superbiam & infidelitatem: & ex hoc infert, quod non solum infidelitas grauis peccatum est, quam peccatum primi hominis, sed etiam superbia prorumpens in infidelitatem maior est, quam superbia prorumpens in appetitum scientiæ.

¶ Super

¶ Super

Lib. 3. tex. 4. tom. 3.

Lib. 1. Periarchon cap. 1. ca. 4. to. 4.

Ar. præced.

Hæc quidem secundum continentem imitationem: hæc autem secundum quod causata minus habent a causa. Quodlibet autem bonum in creatura existens, est quædam participata similitudo primi boni: & ideo ex hoc ipso quod homo appetit aliquod spirituale bonum supra suam mensuram, ut dictum est, cõsequens est quod appetit diuinam similitudinè inordinatè. Considerandū tñ est, quod appetitus est propriè rei non habitæ. Bonum autem spirituale secundum quod creatura rationalis diuinam participat similitudinem, potest fm tria attendi. Primò quidè, fm ipsum esse naturæ: & talis similitudo ab ipso creationis principio fuit impressa & homini, de quo dicitur Gen. 1. quod Deus fecit hominè ad imaginem & similitudinè suâ: & angelò, de quo dicitur Ezech. 28. Tu signaculum similitudinis.

Secundò verò, quantum ad cognitionem: & hæc est similitudinem in sui creatione angelus accepit. vnde in præmissis verbis cum dictum esset, Tu signaculum similitudinis, statim subditur, Plenus sapientiæ: sed primus homo in sua creatione istam similitudinè nondum actu adeptus erat, sed solum in potentia. Tertio, quantum ad potestatem operandi: & hæc similitudinem nondum erant in actu affectu neque angelus, neque homo in ipso creationis principio, quia vtri que restabat aliquod agendum quo ad beatitudinem peruenirèt. Et ideo cum vterque, scilicet diabolus & primus homo inordinate diuinam similitudinem appeterit, neuter eorum peccauit appetendo similitudinè naturæ: sed primus homo peccauit principaliter appetendo similitudinem Dei quantum ad scientiam boni & mali, sicut serpens ei suggestit, vt, si per virtutem propriæ naturæ determinaret sibi quid esset bonum, & quid malum ad agendum: vel etiam vt per seipsum præcognosceret quid sibi boni, vel mali esset futurū. Et secundariò peccauit appetendo similitudinè Dei quantum ad propriam potestatem operandi, vt. si virtute propriæ naturæ operaretur ad beatitudinem cõsequendam. Vnde August. dicit 11. * super Gen. ad literam, quod menti mulieris inhaesit amor propriæ potestatis: sed diabolus peccauit appetendo similitudinè Dei quantum ad potestatem. Vnde Aug. dicit in lib. * de vera religione, quod magis uoluit sua potentia frui quam Dei: veruntamen quantum ad aliquid vterque Deo æquiparari appetit, in quantum scilicet ad aliquid vterque sibi inniti uoluit contempto diuinæ regulæ ordine.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de similitudine naturæ: ex cuius appetitu homo non peccauit, vt dictum est.

AD SECYNDVM dicendum, quod appetere similitudinem huiusmodi inordinate, id est supra mensuram suam, peccatum est. Vnde super illud Psal. 70. Deus, quis similis erit tibi, dicit Aug. * Qui per se vult esse Deus, peruerse vult esse similis Deo, ut diabolus qui noluit esse sub eo: & homo qui vt seruus noluit tenere præcepta.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa procedit de similitudine æquiparantæ.

super naturalibus conceptis Dei, & luminis supernaturalis imperfectè participat erat. Et tamen cognoscebat, quod secundum illud oportebat se dirigere in agendis, & in huiusmodi lumine proficiebat: ideo appetit similitudinem diuinam in scientia directiua ad bonum & malum. Et sicut Deus suæ naturæ lumine omnia regit, ita homo suæ naturæ lumine absque exterioris luminis adiutorio seipsum &c. regebat, vt author explicat in 2. sent. dist. 22. Et hic vno verbo dicit, vt virtute propria naturæ determinetur sibi quid esset bonum, & quid malum ad agendum.

Secundò verò, quantum ad cognitionem: & hæc est similitudinem in sui creatione angelus accepit. vnde in præmissis verbis cum dictum esset, Tu signaculum similitudinis, statim subditur, Plenus sapientiæ: sed primus homo in sua creatione istam similitudinè nondum actu adeptus erat, sed solum in potentia. Tertio, quantum ad potestatem operandi: & hæc similitudinem nondum erant in actu affectu neque angelus, neque homo in ipso creationis principio, quia vtri que restabat aliquod agendum quo ad beatitudinem peruenirèt. Et ideo cum vterque, scilicet diabolus & primus homo inordinate diuinam similitudinem appeterit, neuter eorum peccauit appetendo similitudinè naturæ: sed primus homo peccauit principaliter appetendo similitudinem Dei quantum ad scientiam boni & mali, sicut serpens ei suggestit, vt, si per virtutem propriæ naturæ determinaret sibi quid esset bonum, & quid malum ad agendum: vel etiam vt per seipsum præcognosceret quid sibi boni, vel mali esset futurū. Et secundariò peccauit appetendo similitudinè Dei quantum ad propriam potestatem operandi, vt. si virtute propriæ naturæ operaretur ad beatitudinem cõsequendam. Vnde August. dicit 11. * super Gen. ad literam, quod menti mulieris inhaesit amor propriæ potestatis: sed diabolus peccauit appetendo similitudinè Dei quantum ad potestatem. Vnde Aug. dicit in lib. * de vera religione, quod magis uoluit sua potentia frui quam Dei: veruntamen quantum ad aliquid vterque Deo æquiparari appetit, in quantum scilicet ad aliquid vterque sibi inniti uoluit contempto diuinæ regulæ ordine.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de similitudine naturæ: ex cuius appetitu homo non peccauit, vt dictum est.

AD SECYNDVM dicendum, quod appetere similitudinem huiusmodi inordinate, id est supra mensuram suam, peccatum est. Vnde super illud Psal. 70. Deus, quis similis erit tibi, dicit Aug. * Qui per se vult esse Deus, peruerse vult esse similis Deo, ut diabolus qui noluit esse sub eo: & homo qui vt seruus noluit tenere præcepta.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa procedit de similitudine æquiparantæ.